

Handläggare: Lena Svensson

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

9/2011

Redovisning av hur förvaltningen arbetar med upp- gifter som framkommit i Barnombudsmannens rap- port 2011:2

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner rapporten.

Rune Ney
t.f. Stadsdelsdirektör

Lena Thorson
Avdelningschef

Stadsdelsnämndens uppdrag till förvaltningen

Stadsdelsnämnden har vid sammanträde 2011-03-24 gett förvaltningen i uppdrag att redovisa hur förvaltningen arbetar med de brister som framkommit i Barnombudsmannens rapport BR 2011:2.

Sammanfattning

De myndighetsutövande verksamheterna inom barn och ungdom i Skärholmens stadsdelsförvaltning har analyserat varje område som Barnombudsmannen kritiserar. Utifrån de brister som framkommer redogör vi för hur förvaltningen arbetar, vilka direktiv som finns för Stockholms stad och Skärholmens stadsdelsförvaltning samt hur vi utvecklar arbetet. Vår redovisning utgår från samma disposition av teman som Barnombudsmannens rapport visar.

Stadsdelsförvaltningen har väl fungerande arbetssätt för att tillgodose placerade barns och ungdomars rätt till utbildning och god hälsa. Uppföljningar sker regelbundet enligt riktlinjer, barn och ungdomar görs delaktiga och kommer till tals. BBIC ställer höga krav på socialsekreterarna, men det är ett stödssystem som ger struktur och tydlighet i arbetet. Det ger en ökad kvalitet i arbetet vilket kommer barnen och ungdomarna till del.

I vissa avseenden finns behov av förbättrade rutiner och utvecklingsarbete sker kontinuerligt.

Förhandsbedömningar i barnavårdsärenden

Mottagningsenheten tar emot anmälningar och ansökningar som kommer till stadsdelen gällande barn och unga och det görs en bedömning om att inleda utredning eller inte. Utgångspunkten är alltid barnet eller den unges bästa. Den nuvarande mottagningsgruppen bildades i oktober 2010 och socialsekreterarnas kompetens och erfarenhet av barn- och ungdomsärenden är olika. Därför är socialsekreterarna noggranna med att rådgöra med varandra vid bedömningar. Vid behov tas kontakt med barn- och ungdomsenheterna. Gruppen arbetar med att upprätta skriftliga rutiner som utgår från Stockholms stads riktlinjer för förhandsbedömningar.

Mottagningsenheten för statistik över inkomna anmälningar och ansökningar. Samordnaren i enheten ansvarar för att rapportera statistikuppgifter så att de sammanställs och redovisas varje månad.

Delaktighet

Alla barn och ungdomar utreds enligt BBIC – Barns Behov i Centrum. Utredningen omfattar sju behovsområden: hälsa, utbildning, känslö-och beteendemässig utveckling, identitet, familj och sociala relationer, social förmåga samt förmåga att klara sig själv. Barnet/den unge beskriver själv resurser och problem inom varje område, vilket även dokumenteras. BBIC har ett klart barnfokus och bygger på observation, samtal eller annan kommunikation med barnet.

Barnenheten kompletterar utredningar med att använda Signs of Safety, som är en lösningsorienterad utredningsmetod med inriktning att involvera, delaktiggöra och engagera barn, föräldrar och övriga involverade. Vid samtal med barnen använder socialsekreteraren sig av den så kallade 3-husmodellen, vilket kortfattat innebär att barnet involveras i samtalet med hjälp av visualisering genom att rita sina berättelser. Det är ett framgångsrikt sätt att göra även de mindre barnen delaktiga.

Ungdomsenheten kompletterar utredningar genom att intervjua ungdomar enligt ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis). ADAD är en standardiserad intervju som belyser olika livsområden och där ungdomen får svara på en mängd frågor utifrån ett formulär. Intervjun riktar sig enbart till ungdomen, och han/hon svarar självständigt på alla frågor. Det är ungdomens egen uppfattning som förmedlas och det ökar ungdomens delaktighet.

Barn och ungdomar som är placerade följs regelbundet upp genom att socialsekreterare besöker HVB-hemmet eller familjehemmet. Vid uppföljningar används den genomförandeplan som ungdomen (samt barn utifrån ålder och mognad) har varit med och upprättat. Som ytterligare stöd vid uppföljningar finns ett särskilt formulär som är avsett att användas vid uppföljningar. Formuläret är indelat i BBIC:s sju behovsområden där varje behovsområde är indelat i underrubriker. Frågorna i materialet används i samtal med de placerade barnen och ungdomarna. Vid varje behovsområde anger socialsekreteraren vilka insatser barnet/den unge behöver. Även barnets/den unges syn på behovet av ev. insatser ska redovisas.

Före planerade uppföljningsmöten skickas ett Samrådsdokument till ungdomar och till barn utifrån ålder och mognad. Formuläret hjälper barnet/den unge att förbereda sig inför mötet. I formuläret finns tio frågor som syftar till att barnet ska

ges möjlighet att tänka efter innan mötet och skriva ner sådant han/hon tycker fungerar bra eller vill ändra på.

Socialsekreterare och familjevårdsinspektörer besöker alla barn i familjehem minst en gång varje halvår. Ungefär hälften av våra placerade barn följs upp i samband med överväganden en gång per halvår. Ungefär hälften följs upp betydligt oftare då deras behov kräver det.

Familjevårdsinspektören som är ansvarig för familjehemmet besöker regelbundet alla familjehem. I vissa familjehem sker det en gång i månaden, i andra mer sällan beroende på vilken överenskommelse familjehemmet har med familjevårdsinspektören. En del familjehem har större behov av stöd och handledning än andra.

Barnets rätt till information

Socialsekreterarens muntliga information till barnet/den unge kompletteras med Socialstyrelsens skriftliga informationsfolder där det på ett enkelt och begripligt sätt står beskrivet vilka rättigheter barnet/ungdomen har när han/hon är placerad i familjehem eller HVB-hem. Socialsekreteraren måste i vissa fall ta hänsyn till ev. restriktioner som kan finnas vid en LVU-placering. Det kan vara begränsningar som innebär att ungdomen inte har alla de rättigheter som står i Socialstyrelsens folder t ex att få ringa vem man vill. I dessa fall är det viktigt att socialsekreteraren informerar och förklarar för ungdomen på ett tydligt sätt.

När det gäller de allra minsta barnen kan det vara svårt att förklara på ett enkelt sätt så att de uppfattar rätt. Socialsekreterarna anstränger sig mycket för att se till att barnen förstår socialtjänstens uppdrag och bedömningar bland annat genom att arbeta med bilder i stället för bara med ord.

Uppföljning av skola

Barn-och ungdomsenheterna samt familjevårdsenheten lägger särskild vikt vid planering och uppföljning av barnets/den unges skolsituation vid placering utanför hemmet. Det sker i samverkan med skolan. I Verksamhetsplanen för 2011 åtar sig barn-och ungdomsenheterna att noggrant beakta barns och ungdomars skolsituation vid placering som omfattar heldygnsvård. Det ska tydligt framgå i ärendets dokumentation hur skolsituationen har blivit utredd och åtgärdats. Inför placeringen ska socialsekreterare alltid inleda en kontakt med skolan, och föreslå att skolan

genomför en skolpsykologisk-och pedagogisk utredning. Barn och unga ska ha rätt till en adekvat utbildning utifrån sina behov. I överväganden och omprövningar av vården ska skolsituationen alltid följas upp. Socialsekreterare ska informera skolan om när uppföljningar ska ske, så att skolan ges möjlighet att vara delaktiga.

Familjevårdsinspektörerna handleder familjehemmen och en väsentlig del är att tala om utbildningens betydelse för barn och ungdomar, och att det är viktigt att familjehemmet ställer krav på barnen gällande skolan. Enheten för familjevård har fortsatta diskussioner i gruppen för att följa upp skolan bättre och har som mål att utarbeta en konkret modell för hur detta ska ske.

Uppföljning av hälsa

De familjehemsplacerade barnen följs upp av BVC och skolhälsovård.

Från och med hösten 2011 ska läkarundersökning enligt BBIC genomföras med alla barn som är placerade i familjehem, om det inte är uppenbart obehövt. Därefter ska hälsomålen uppdateras i vård- och genomförandeplanerna. Framöver är målet att detta ska ske i samband med placering och vid uppföljningar.

Uppföljning av avslutad vård i familjehem och HVB

Vård som avslutas för äldre ungdomar i familjehem eller HVB (Hem för vård eller boende) övergår ofta i en utslussningsfas till annat boende. Socialtjänsten följer upp denna eftervård. Eftervården för de allra äldsta skulle kunna utvecklas. Vi efterlyser en samsyn i hela förvaltningens socialtjänst kring de unga vuxna som avslutar sin placering, för att stärka deras möjligheter att utvecklas optimalt och få bästa möjliga förutsättningar att klara vuxenlivet. Det behöver utarbetas rutiner i stadsdelen för att bättre stötta de placerade ungdomarna efter avslutad placering.

När barnet/ungdomen flyttar hem direkt efter placering lägger socialsekreteraren stor vikt vid att betona föräldrarnas viktiga roll för barnets/ungdomens utveckling och försöker samarbeta med föräldrarna kring uppföljning. Vid en LVU-placering som övergår till LVU i hemmet upprättas en tydlig vårdplan med uppföljning.

Inför ett planerat avslut i familjehem eller HVB genomförs i de flesta fall ett möte med barn/ungdom, vårdnadshavare, vårdgivare och socialsekreterare, där det sker

en utvärdering av placeringen. När placeringen avslutas oplanerat finns ingen strukturerad form för uppföljning. Barn- och ungdomsenheterna samt familjevårdsenheten är medvetna om värdet av strukturerad uppföljning och utvärdering av själva placeringen. Detta är ett utvecklingsområde.

Missförhållanden i familjehem eller HVB

Barn- och ungdomar som är placerade i familjehem följs upp enligt Stockholms stads riktlinjer minst var sjätte månad. De ungdomar som är placerade i HVB eller på SIS-institution får ett besök av sin socialsekreterare ungefär var sjätte vecka. Alla barn och unga har en egen socialsekreterare, som alltid har enskilda samtal med barnet/den unge vid uppföljningar och besök. När det framkommer missförhållanden i HVB-hem flyttas ungdomen omgående och vårdnadshavare och ungdom informeras.

Vår nya enhet för familjevård har organiserats för att skapa en tydligare och mer sammanhållen vård för barnet/den unge. Tre socialsekreterare arbetar enbart med de familjehemsplacerade barnen och ungdomarna i ett nära samarbete med familjevårdsinspektörerna som är ansvariga för familjehemmen. Det skapar kontinuitet i arbetet och tydliggör vem som är barnets/den unges socialsekreterare. Alla barn och ungdomar får telefonnummer och mejladress till sin socialsekreterare och även till familjevårdsinspektören. Broschyr om barns rättigheter delas ut. Den regelbundna uppföljningen är viktig, särskilt för de mindre barnen som inte ringer eller mejlar. För att ytterligare förtydliga ska en barnpärm upprättas för varje barn där namn, kontaktuppgifter och foton på handläggare ska finnas. Vidare planerar familjevårdsenheten att skapa en verktygsväska med pedagogiska hjälpmedel för samtal med framför allt små barn.

Det förekommer att familjehemsplacerade barn och ungdomar känner sig oälskade i familjehemmet. Det är en svår fråga att arbeta med då det kan handla om anknytningsmönster och testande av familjehemsföräldrarna. Familjevårdsinspektörerna försöker utifrån den kunskapen att föra samtal omkring detta och tillsammans med socialsekreterarna försäkra sig om att det finns möjlighet för barnen att ta upp sådana känslor och bli tagen på allvar. Det är mycket viktigt att fånga upp sådana bekymmer i den regelbundna uppföljningen. Varje ärende måste hanteras utifrån en bedömning av situationen.

När det gäller anmälningar mot familjehem eller oro kring familjehem saknas det idag tydliga rutiner för hur det ska hanteras. Klagomål kan inkomma via stadsde-

lens allmänna väg för klagohantering, i samtal med barn, genom anmälningar eller på annat sätt. Om det gäller allvarligare händelser ska en anmälan upprättas i BBIC formulär i paraplysystemet för att inleda utredning. Vårdnadshavare ska underrättas. Det ska även dokumenteras i familjehemsakten att det framkommit oro. Det beror på det enskilda fallet hur vi sedan går vidare. Vi kan ha ett familjemöte tillsammans med barnet, ha tätare kontakt och enskilt samtal med barnet och/eller nätverksmöte. Misstankar om övergrepp ska alltid polisanmälas. I vissa fall kan det vara motiverat att byta familjevårdsinspektör så att familjehemmet kan utredas på nytt.

Enheten kommer att skapa tydliga rutiner för hur klagomål, oro och kränkningar ska hanteras i enlighet med ovanstående.

Utbildning av familjehem

Alla nya familjehem i vår egen regi erbjuds utbildning genom Stockholms stad. De familjehem som rekryteras centralt från staden har genomgått grundutbildning. Nätverkshem, som vi rekryterar själva, tillfrågas och motiveras att gå utbildning. Alla familjehem erbjuds regelbunden fortbildning i form av föreläsningar.

Familjehemmen erbjuds handledning av familjevårdsinspektörerna, vid behov eller regelbundet en gång per månad. En del familjehem har även handledning av extern handledare utifrån behov i särskilt svåra ärenden. Under hösten 2011 genomgår våra familjevårdsinspektörer utbildning i handledningsmetodik för att ytterligare förbättra handledningen till familjehemmen.

En del familjehem vill varken gå utbildning eller ta emot handledning. Det handlar oftast om släktinghem, som kan ha svårt att se sig som familjehem.

De externa familjehemmen tillgodoses utbildning och handledning genom det företag de är anställda hos. De erbjuds inte grund-, vidareutbildning eller handledning genom stadsdelen.

Vårdnadsöverflyttning

Övervägande om överflyttning av vårdnad sker när barnet har varit placerat i samma familjehem i tre år. Vi har väl fungerande rutiner och vårdnadsöverflytt-

ning sker i ett stort antal ärenden. Vi har för närvarande avtal med 29 särskilt förordnade vårdnadshavare, som tidigare varit familjehem.

Kompetens hos personal som genomför barnvårdsutredningar

Alla utredande socialsekreterare har socionomutbildning. Samtliga erhåller grundutbildning i BBIC och utreder enligt detta verksamhetssystem. I Ungdomsenheten utbildas socialsekreterare även i ADAD och SAVRY (strukturerat bedömningsinstrument för målgruppen unga med kriminell problematik) och i Barnenheten utbildas socialsekreterare i Signs of Safety. Dessa utgör komplement i BBIC-utredningar.

Stockholms stad har under 2009-2011 genomfört en teoretisk fördjupningsutbildning för utredande socialsekreterare inom barn- och ungdomsvården. I Skärholmen har ca 20 socialsekreterare erhållit denna utbildning. Fortbildning av socialsekreterare sker löpande genom föreläsningar och utbildningsdagar.

Sammanfattande synpunkter och åtgärder

Vi arbetar ständigt med att förbättra och utveckla arbetssätt i barn- och ungdomsverksamheterna.

Ett viktigt område är barns och ungdomars utbildning vid placering i heldygnsvård. De finns upprättade rutiner för ungdomar som placeras i HVB hem, och för de barn och ungdomar som är placerade i familjehem har vi som mål att utarbeta en konkret modell för uppföljning av skolsituationen.

De barn och ungdomar som är placerade i familjehem utgör en stor del av stadsdelens heldygnsplaceringar. Dessa barn och ungdomar är ofta placerade under lång tid, ibland under hela sin uppväxt. Genom att vi har sett över vår organisation och gjort vissa förändringar i familjevårdsenheten har vi skapat bättre förutsättningar för en mer sammanhållen vård. Det är tydligare för barnet/den unge vem de ska vända sig till och den ökade kontinuiteten främjar trygghet och förutsägbarhet.

Familjehemmen har ett viktigt och ofta svårt uppdrag. Under hösten 2011 genomgår alla familjevårdsinspektörer utbildning i handledningsmetodik för att ytterligare förbättra handledning och stöd till familjehemmen.

Ett annat fält är eftervård och uppföljning efter avslutad vård i HVB och familjehem. De unga vuxna är i behov av koordinerade insatser där det bland annat handlar om sysselsättning, boende och ekonomi. En gemensam samsyn och förbättrad samordning i stadsdelens hela socialtjänst skulle öka möjligheten till framsteg i detta arbete. Det ser vi som ett utvecklingsområde.

Dnr 1.2.1/264-2011

Skärholmens stadsdelsnämnd
Sammanträdesprotokoll 4/2011-03-24
Del II Öppna delen

§ 25 A. Övriga frågor Skrivelse från alliansen (m), (fp)
Barnombudsmannen: Socialnämndens ansvar för barn i
samhällsvård

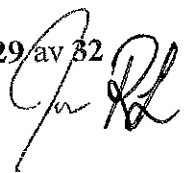
Förelåg en skrivelse från alliansen (m) samt (fp) enligt bilaga ett med förslag till beslut

att

1. Att stadsdelsnämnden uppdrar till förvaltningen att analysera Barnombudsmannens rapport BR2011:2 "Socialnämndens ansvar för barn i samhällets vård", och återkomma med en sammanfattad redovisning till nämnden om hur förvaltningen avser att arbeta med de brister som framkommer i rapporten.
2. Att därutöver anföra:

Barnombudsmannen (BO) har under 2010-2011 granskat samhällets vård av omhändertagna barn och stora brister har uppdragats i socialnämndernas ansvarstagande. Det handlar bland annat om att barnen inte får sina behov av utbildning och hälsa tillgodosedda, att de utsätts för kränkningar av institutionspersonal och familjehem, att placeringar inte följs upp tillräckligt ofta eller noga, att barnens åsikter inte inhämtas och att de inte har någon att vända sig till när de känner sig missnöjda eller missförstådda. Stadsdelsnämndens ansvar för omhändertagna barn måste tas på största allvar. När samhället tar över föräldraansvaret måste det skötas på bästa sätt. Det är därför viktigt att stadsdelsförvaltningen utreder i vilken mån BO:s kritik även gäller Skärholmen, samt hur förvaltningen avser att utveckla vården och rätta till eventuella brister.

Yrkande Ordföranden Jan Jönsson (fp) yrkade bifall till alliansens (m), (fp) förslag till beslut enligt bilaga ett. Ledamoten Robert Lagergren (s) anslöt sig för (s) till detta yrkande. Tillika gjorde ledamoten Linnea Ornstein (mp) för (mp) samt ledamoten Rudy Espinoza (v) för (v). Ordföranden Jan Jönsson (fp) fann ett förslag till beslut, alliansen med stöd av minoriteten (s),(v), (mp) och hörde enhälligt bifall till yrkandet.

Beslut Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt

att

1. uppdra till förvaltningen att analysera Barnombudsmannens rapport BR2011:2 "Socialnämndens ansvar för barn i samhällets vård", och återkomma med en sammanfattad redovisning till nämnden om hur förvaltningen avser att arbeta med de brister som framkommer i rapporten.
2. Att därutöver anföra:

Barnombudsmannen (BO) har under 2010-2011 granskat samhällets vård av omhändertagna barn och stora brister har uppdragats i socialnämndernas ansvarstagande.

Det handlar bland annat om att barnen inte får sina behov av utbildning och hälsa tillgodosedda, att de utsätts för kränkningar av institutionspersonal och familjehem, att placeringar inte följs upp tillräckligt ofta eller noga, att barnens åsikter inte inhämtas och att de inte har någon att vända sig till när de känner sig missnöjda eller missförstådda.

Stadsdelsnämndens ansvar för omhändertagna barn måste tas på största allvar. När samhället tar över föräldraansvaret måste det skötas på bästa sätt. Det är därför viktigt att stadsdelsförvaltningen utreder i vilken mån BO:s kritik även gäller Skärholmen, samt hur förvaltningen avser att utveckla vården och rätta till eventuella brister.

Skärholmens stadsdelsnämnd 2011-03-24

Skrivelse:

Barnombudsmannen:

**Socialnämndens ansvar för barn
i samhällsvård**

Jan Jönsson, ordförande, m.fl. (FP)

Mika Eskelinen m.fl. (M)

Förslag till beslut:

1. Att stadsdelsnämnden uppdrar till förvaltningen att analysera Barnombudsmannens rapport BR2011:2 "Socialnämndens ansvar för barn i samhällets vård", och återkomma med en sammanfattad redovisning till nämnden om hur förvaltningen avser att arbeta med de brister som framkommer i rapporten.
2. Att därutöver anföra:

Barnombudsmannen (BO) har under 2010-2011 granskat samhällets vård av omhändertagna barn och stora brister har uppdagats i socialnämndernas ansvarstagande.

Det handlar bland annat om att barnen inte får sina behov av utbildning och hälsa tillgodosedda, att de utsätts för kränkningar av institutionspersonal och familjehem, att placeringar inte följs upp tillräckligt ofta eller noga, att barnens åsikter inte inhämtas och att de inte har någon att vända sig till när de känner sig missnöjda eller missförstådda.

Stadsdelsnämndens ansvar för omhändertagna barn måste tas på största allvar. När samhället tar över föräldraansvaret måste det skötas på bästa sätt. Det är därför viktigt att stadsdelsförvaltningen utreder i vilken mån BO:s kritik även gäller Skärholmen, samt hur förvaltningen avser att utveckla vården och rätta till eventuella brister.